

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uradniški in upravilni prostori: 2557 So. Lawndale Ave.

Office of Publications
2557 So. Lawndale Ave.
Telephone Lawndale 4488

Year—YEAR XVII. June 1924. Entered as second-class matter January 22, 1918, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., četrtek, 18. decembra (Dec. 18), 1924.

Subscription \$2.00
Yearly

STEV.—NUMBER 297.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

MILIJONI IZ- GUBLJENI V DAVKARIJI.

TAKO IZJAVA SENATOR
COUSENSA.

Metode v naknadnikem depart-
mentu so po njegovem mnenju
površne.

Washington, D. C. — Senator
Cousens, predsednik izrednega se-
mestnega odsaka za preiskavanje
zadnjega uradja, je izjavil, da je
odsak načel preveč površnosti pri
izvajevanju dela v biroju, kar po-
meni za višo na miljone dollar-
jev izgube na daskih.

Predsednik pravi, da so načeli
tehne pomote, ki dokazujejo, da
so delali zelo površno. Dalje po-
javlja Couzens javnost, da pride
s sugestijami, da se delo vrati bolj
enostavno in pravilno.

Senator meni, da se je zgodila
nekaterim daskoplačevalcem ve-
lika krivica, drugi so pa imeli ve-
like olajšave, do katerih niso bili
upravičeni.

Na pr. neki kompaniji na Pacifi-
ku je dovolili plovbeni odbor za
\$800,000 olajšave in na ta način je
viada izgubila \$800,000 na dav-
kih.

Couzens meni, da take pomote
pokazujejo, da ni bilo nobenega
sistema v delu.

Odsak je dalje pronašel, da so
bile dovoljene amortizacije za to-
varne, podjetja in opremo za čas,
ko Amerika še ni vstopila v voj-
no.

Dalje se je dognalo, da so tisti
daskoplačevalci učivali ugodno-
sti, ki so vodili knjige.

Odsak je naletel tudi na sluča-
je, ki jih imenuje "Wall Street
"oprasne krivice". Tako teme-
ščice so bile izvršene, da ni bilo
treba plačati daska.

OCETOVA IZPOVED OTOŽU- JE SINA.

Chicago, Ill. — Pri mrljki po-
roti obravnavi je bila predčitana
izpoved Bruce A. Shawa, katera-
ga je njegov sin George zabolel
s francosko vojaško sabijo, ko mu
je branil v spainico njegove se-
stre, v kateri je spal tudi njena
priateljica in ločena Ena Hazel
Brady. Oče je to izpoved napravil,
preden je umrl. Po tragičnem do-
godku je živel še dvajset ur.

Do štirih zjutraj so mladi ljud-
je pili v neki krēmi, nakar so pri-
šli domov.

Očetova izpoved pripoveduje
jasno in razločno, da je spor
pričel, ko je oče nadel svojega sina v
sobi ločenke Hazel Brady ali Ha-
zel Howard. Ukazal je ločeni ţeni,
da naj zapusti soko in vzame
soko. V tem času je pri-
šla njegova hči domov in očetova
izpoved se čita:

Rekel sem ji, naj vzame mrs.
Bradyjevo v svojo soko. Nato
sem odšel v svojo soko. Uro kas-
ne sem slišal ropot ... Videl
sem svojega sina, da sili v soko
svoje sestre, v kateri je spala mrs.
Bradyjeva. Spoprijela sva se in on
je namenoma posilil med v moje
prsi. Potegnil sem med te prsi in
za zlomil in vrgel pod posteljo.
Moj sin me je nato s pestimi na-
bijal po očeh in glavi."

Izjavo je predčital policijski
majstor Fred Onthank.

NOVA OLAJŠAVA ZA TUJE- ZEMECKE RESIDENTE.

New York, N. Y. — "Aquia-
tina" parnik Cunardove paro-
dnine družbe, je pripeljal prve
tujezemske rezidente, ki so se iz-
krali na ponomo in jim ni bilo
treba iti na Ellis Island. To je bila
velika olajšava, kajti odpoto-
vali so lahko takoj, karor so bili
namenjeni.

Kdor želi biti deležen te olaj-
šave, si mora nabaviti dovoljenje
za povratek, preden odpoteje v
Evropo. To se zgodi, ako se piše
po dovoljenje delavskemu depart-
mentu v Washington. Dovoljenje
je veljavno za eno leto.

Veliko tujezemskega residentov
se je peljalo na obisk v starji kraj,
ker so bili, da bodo morali na
vratniku na Ellis Island.

Progled dnevnih de- gedkov.

Amerika.

Gompersa so pripeljali v New
York, kjer bo danes pokopan.

Coolidge je v zadregi radi dlin-
gotov, ki zahtevajo veliko mor-
narico.

Milijoni dolarjev izgubljeni v
davčnem učadu.

Oster boj v senatu radi Muscle
Shoala.

Jugoslavija.

Iz Londona poročajo da so
srbske čete napadle Albance.

Bivši minister Marinković poset-
il Sofijo. Priprave za splošno
ofenzivo proti komunistom na
Balkanu.

Po svetu.

Albanski vtaši okupirali Skad-
er.

Dawesov načrt je začel daviti
tudi češke delavce.

Stresemann pozvan naj sestavi
vlado v Nemčiji.

Gompersovo truplo pri- peljano v New York.

Vlada je dala mrtvemu voditelju
častno vojaško strašo. Nebroj-
ne delegacije izkazale Gomper-
su zadnjo čast.

New York, N. Y. — Gomper-
sovo truplo je danes zjutraj ob
ob sedmih prispealo iz Washingt-
na v New York v spremstvu nje-
govih vdove, sorodnikov in veli-
kega števila delavskih zastopni-
kov. Kakor včeraj v Washingtonu
tako so tudi tukaj našliki krsto
na laveto (topovski vos), katero
je vleko šest konj. V sprevodu
od postaje do dvorane Elk's Club
so korakali edelki policije in
delavščini, ki so vseh vodili
vzrokovanje orodje.

Zgodovina nam pripoveduje, da
je tekmovanje v oboroževanju le-
veselj vodilo do vojne v preteklo-
sti. Torej ne bo tudi drugače v
bodenosti.

Japonska ima tudi svoje delin-
gote, ki so ravno tako na delu za
vojno pripravljanje kot ameriški.
Dilngoti so navadno orodje pri-
vativnih oboroževalnih interesov, ki
tvorijo nekakšen mednaroden
trst in vzdružujejo propagando za
vojno pripravljanje, da manj-
števno naslovani z odtegnitvijo
dvih mazk pri placi za vsak tak
pogrešek."

Neka ţena je v tednu od 17.
do 24. oktobra delala 110 ur v to-
varni Nehles Bros. v Berlinu, v
kateri sušijo ribe. Za 110-urno
delo je dobila 42 mark in 60 pfen-
igrov plača (\$10.65).

London. — (Fed. Press.) —

Zasuinjenje nemških delavcev
valec Dawesovega načrta ima
zelo slab nčinok tudi na angleške
delavce. Angleški delavec, ki dela
cen ur, dobri trikrat več plača
kakor nemški delavec na 10.

New York, N. Y. — Gomper-
sovo truplo je danes zjutraj ob
ob sedmih prispealo iz Washingt-
na v New York v spremstvu nje-
govih vdove, sorodnikov in veli-
kega števila delavskih zastopni-
kov. Kakor včeraj v Washingtonu
tako so tudi tukaj našliki krsto
na laveto (topovski vos), katero
je vleko šest konj. V sprevodu
od postaje do dvorane Elk's Club
so korakali edelki policije in
delavščini, ki so vseh vodili
vzrokovanje orodje.

Takole so vseh vodili v zgodovino
vzrokovanje orodje. Taka propa-
ganda se je vodila pred izbruhom
svetovne vojne in vsakdo jo je
lahko opazil, ki ima zdrav in raz-
vit razum. Vodila je do najstrah-
nejše vojne, kar jih je videl svet
dozajd.

Predsednik Coolidge meni, da
se morajo obdržati prijateljski
stiki med Ameriko in Japonsko.

Mornariški program naj se izvr-
ši tako dalet, kot doloda pogodba

washingtonske razborovitvene

konference. V tej pogodbi je do-
ločeno, koliko bojni ladij ima

lahko vsaka država, le številko

križarjev je zavito v meglo.

Mornariški tajnik Willburr je

priporočal v svojem poročilu

kongresu, da naj Amerika skozi dvaj-
set let izda na leto sto milijonov

delarjev za nove zgradbe v mor-
naricu, da se vzdrži razmerje 5-5

3, ki je veljavno samo za glavne
bojne ladije. Predsednik Coolidge

se pa ne strinja s takim proraču-
nom in nihče ne bo iznenaden, a-

ki Willburr poda ostavko po dne-
vu 4. marca v prihodnjem letu, a-
li pa še preje.

DŽINGOTI POV- ZROČAJO COOLID- GU PREGLAVICE.

NE STRINJA SE Z MORNAR- ŠKIM TAJNIKOM.

Willburrovo besedileno smisla
za vojno hujškarijo.

Washington, D. C. — Dilngoti
so pričeli barvati vojno nevarnost
v tako živih slikah, da priporočajo,
da naj Združene države pohite
z mornariškim programom, da
bo ameriška mornarica kos brit-
ski in japonski.

Taka propaganda ne ostane ta-
na, posebno če se vrši javno. Br-
zoj av telefon hitro sporočita
ostalem svetu, kaj se dogaja v
Združenih državah, ostali svet pa
na podlagi teh novic dela svoje
zaključke.

Ta propaganda ni všeč predsedniku
Coolidgu, ker napravlja vtis,
da se Amerika pripravlja za vojno.
Zato ne more tako propaganda
povzročiti drugega, kot vpli-
vati na Japonsko, da tudi ona po-
vira svojo mornarico in se pri-
pravlja za bodočo vojno, ki mora
slediti temu pripravljanju, pose-
no če dilngoti s svojo agitacijo
hujškajo in podlīgajo k vojni.

Zgodovina nam pripoveduje, da
je tekmovanje v oboroževanju le-
veselj vodilo do vojne v preteklo-
sti. Torej ne bo tudi drugače v
bodenosti.

Japonska ima tudi svoje delin-
gote, ki so ravno tako na delu za
vojno pripravljanje kot ameriški.
Dilngoti so navadno orodje pri-
vativnih oboroževalnih interesov, ki
tvorijo nekakšen mednaroden
trst in vzdružujejo propagando za
vojno pripravljanje, da manj-
števno naslovani z odtegnitvijo
dvih mazk pri placi za vsak tak
pogrešek."

Neka ţena je v tednu od 17.
do 24. oktobra delala 110 ur v to-
varni Nehles Bros. v Berlinu, v
kateri sušijo ribe. Za 110-urno
delo je dobila 42 mark in 60 pfen-
igrov plača (\$10.65).

Zgodovina nam pripoveduje, da
je tekmovanje v oboroževanju le-
veselj vodilo do vojne v preteklo-
sti. Torej ne bo tudi drugače v
bodenosti.

Japonska ima tudi svoje delin-
gote, ki so ravno tako na delu za
vojno pripravljanje kot ameriški.
Dilngoti so navadno orodje pri-
vativnih oboroževalnih interesov, ki
tvorijo nekakšen mednaroden
trst in vzdružujejo propagando za
vojno pripravljanje, da manj-
števno naslovani z odtegnitvijo
dvih mazk pri placi za vsak tak
pogrešek."

Neka ţena je v tednu od 17.
do 24. oktobra delala 110 ur v to-
varni Nehles Bros. v Berlinu, v
kateri sušijo ribe. Za 110-urno
delo je dobila 42 mark in 60 pfen-
igrov plača (\$10.65).

Zgodovina nam pripoveduje, da
je tekmovanje v oboroževanju le-
veselj vodilo do vojne v preteklo-
sti. Torej ne bo tudi drugače v
bodenosti.

Japonska ima tudi svoje delin-
gote, ki so ravno tako na delu za
vojno pripravljanje kot ameriški.
Dilngoti so navadno orodje pri-
vativnih oboroževalnih interesov, ki
tvorijo nekakšen mednaroden
trst in vzdružujejo propagando za
vojno pripravljanje, da manj-
števno naslovani z odtegnitvijo
dvih mazk pri placi za vsak tak
pogrešek."

Neka ţena je v tednu od 17.
do 24. oktobra delala 110 ur v to-
varni Nehles Bros. v Berlinu, v
kateri sušijo ribe. Za 110-urno
delo je dobila 42 mark in 60 pfen-
igrov plača (\$10.65).

Zgodovina nam pripoveduje, da
je tekmovanje v oboroževanju le-
veselj vodilo do vojne v preteklo-
sti. Torej ne bo tudi drugače v
bodenosti.

Japonska ima tudi svoje delin-
gote, ki so ravno tako na delu za
vojno pripravljanje kot ameriški.
Dilngoti so navadno orodje pri-
vativnih oboroževalnih interesov, ki
tvorijo nekakšen mednaroden
trst in vzdružujejo propagando za
vojno pripravljanje, da manj-
števno naslovani z odtegnitvijo
dvih mazk pri placi za vsak tak
pogrešek."

Neka ţena je v tednu od 17.
do 24. oktobra delala 110 ur v to-
varni Nehles Bros. v Berlinu, v
kateri sušijo ribe. Za 110-urno
delo je dobila 42 mark in 60 pfen-
igrov plača (\$10.65).

Zgodovina nam pripoveduje, da
je tekmovanje v oboroževanju le-
veselj vodilo do vojne v pretek

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOSTE

Cene oglašev po dogovoru. Kopij se ne vrnejo.

Narodna: Zadnjene države (izven Chicago) \$5.00 na leta, \$2.50 za pot leta in \$1.25 za tri mesece; Chicago \$6.00 na leta, \$3.00 za pot leta, \$1.50 za tri mesece, in za inozemstvo \$8.00.

Naslov na vse, kar ima stik z listom:

"PROSVETA"

2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"

Organ of the Slovene National Benefit Society.

Owned by the Slovene National Benefit Society.

Advertising rates on agreement.

Subscription: United States (except Chicago) and Canada \$5 per year; Chicago \$6.50, and foreign countries \$8.00 per year.

"MEMBER of The FEDERATED PRESS"

Datum v oklepaju n. pr. (Nov. 30-24) polet vloga imena na naslovu pomeni da vam je s tem dnevnem potekla naravnina. Ponevite je pravljeno, da so vam ne ustavi list.

ORGANIZIRANE RUDARJE PRITISKAJO OB STENO.

Občutiti morajo železno pest denarne močnje, je geslo zagovornikov sedanjega produkcijskega sistema.

Predstavniki denarne močnje so izlili svoj žolč nad organiziranimi rudarji, ker so imeli pogum, da so se uprili njih moči. Nobena reč ni kapitalistom tako zoperna kot delavska organizacija. Najbolj pa črtijo tisto organizacijo, ki izzove njih moč.

Ko so rudarji zastavkali, je bilo jasno, ako ne organizirajo rudarjev v neorganiziranih distriktil, da se bodo kapitalisti mačevali nad njimi, ko dobe prvo priliko in ki prav zanesljivo pride, ko nastane stagnacija v industriji.

Poročilo geološke preglede službe Združenih držav potrdi, da je bila ta sodba pravilna. Tedenska produkcija premoga se je pomnožila od sedem milijon ton premoga v tednu na deset milijon ton v tednu. Vzlič temu se pa delo v večini organiziranih rudnikov ni povspelo višje od petdeset odstotkov normalnega obrata. To pomeni, da v večini organiziranih rudnikov producira komaj polovico tega, kar izvrše, ko je obrat normalen. V neorganiziranih rudnikih je slika popolnoma drugačna. V teh rudnikih znaša produkcija šestdeset odstotkov od normale, v nekaterih distriktil pa celo pet in sedemdeset odstotkov.

Najboljšo sliko o produkciji mehkega premoga nam podaja sledeča tablica:

Organizirana polja.	26. jul.	8. nov.	Neorganizirana polja.	26. jul.	8. nov.
Illinois	28.6%	43.1%	Westmild, Pa.	44.2%	67.6%
Indiana	24.2	37.0	W., G., W. Va.	47.6	66.4
S. Ohio	12.7	—	N. River, W. Va.	44.8	65.4
E. Ohio	64.0	58.7	Pocahon., W. Va.	53.8	73.3
Pittsburgh	35.3	42.1	Tug River, W. Va.	56.3	77.5
Central Penn.	39.2	53.5	Kanawha, W. Va.	43.7	55.6
Fairm., W. V.	32.0	47.4	Logan, W. Va.	70.1	76.8
W. Kentucky	23.1	34.6	Hazard, Ky.	50.9	74.8
			Harlan, Ky.	48.1	75.5
			Virginia	66.9	75.8

Tablica nam dokazuje, da so premogovniški kapitalisti odločili, da organizirani rudarji občutijo vso mizerijo, ki jo prinesejo časi delavcem, v katerih industrija dremlje.

Ko so znižali prevoznino na železnicah za premog iz neorganiziranih rudnikov na trgu, je bil doprinešen dokaz, da moč denarne močnje sega celo tje, kjer uravnavajo industrijo.

Zakaj tako? Iz obeh pojavov se pa rudarji lahko nauče veliko.

Prvo dejstvo jih uči, da rudarska organizacija ne sme odnehati z organizatoričnim delom, dokler niso organizirana vsa premogova polja.

Druge dejstvo jih uči, da morajo rudarji biti organizirani tudi politično, ker strokovna organizacija nikakor ne zadostuje za doseg njih zahtev in ciljev.

Taki voditelji gotovo ne spadajo v vodstvo rudarske strokovne organizacije, ki podpirajo starine v republikanski stranki, ali burbonce v demokratični stranki, ali ki celo svetujejo rudarjem, da se nima delavska strokovna organizacija umešavati v politiko.

Ako bi bili starini in burbonci poraženi pri zadnjih predsedniških in kongresnih volitvah, bi premog iz neorganiziranih distriktov prav zanesljivo ne užival prednosti pri prevažanju po železnicah. Kar je bilo sklenjeno pred nekaj več kot dobrim mesecem, bi se spremenilo, in premog iz neunijskih rudnikov ne bi mogel konkurirati premogu iz Indiane, Lowe in Illinoisa na severnem zidanju. Ako kapitalisti izdajo velike vsote denarja za izvozitev ljudi, o katerih so prepričani, da bodo zagovarjali in podpirali njih interese, lahko delavci napram moči denarne močnje postavijo nasproti delavsko solidarnost na volišču.

Starini so zmagali tudi na volišču in takoj so rudarji vrtisnjeni od dveh strani.

SLIKE IZ NASELBIN.

Durant City, Pa. — Dne 6. decembra je umrl naš sorodnik Jožef Udovič v najlepši starosti od 26 do 27 let. Rojen je bil v Jelšanah na Primorskem, po domače Marčkin. Doma zapušča starše, ki so jih imeli ustanovitelji jednot in nasprotstva, ki se vrše med slovenskimi zvezami in jednotami. Občinstvo je sledilo z zanimanjem in burno odobravalo. Dotaknil se je tudi G. K. J. in S. S. P. Z., kakor so nekateri faktorji preprečili z družitvijo. Navzočemu precej, injemu številu članstva iz mladinskega oddelka je govornik tudi spregovoril par besed v angleškem jeziku. Ampak mladina se je pritožila, da ga niso razumeli v angleškem jeziku, bolj pa v slovenskem.

Zvečer 5. decembra, ko smo skupaj večerjali in je z nami sedel, je še nekoliko jedel in pil male kave, in ponoči, kakor mi prioveduje soproga, sta se menila še kot pri najboljšem zdravju. Ali ob enajstih zvečer, se je vzdignil z zapeči in pozdravil mojo soprogo z lahkim pozdravom: "Zbogom! Lahko noč!" in mirno zaspal.

Ob treh popolnoci je prišla smrt. Ker ji ni nihče odpril vrat, je udrla skozi okno, potegnila ga s postelje in ga dušila do krvi. Ker je bil še dobro pri moči se jih zdal, poklical je mojo ženo, ki je sama bridko vpila na pomoč, da so prišli sosedje. Ampak vasi ga niso iztrgali smrti, ki se je oblastno rezala nad njim. Borili so se z njo do širih in omahovali, na njih rokah ga je umorila.

Domov prišel sem našel ženo žalostno in objokano, ki mi je gazodela smrt. Šel sem do brata Johna Udoviča, ki je šel z menoj v mesto, da smo uredili radi pogreb in spravili mladinci na mrtavški oder. Pokojnik ni bil pri nobenem društvu, Imel je še 17 dolarjev 60 centov prihranjevne denarja, kar pa ni zadostovalo za stroške. Obrnil sem se na brata predsednika društva št. 391 in z njegovim posredovanjem je društvo pomagalo, za kar najlepše zahvaljujem za veliko udeležbo in naklonjenost vsem, ki so nam prisločili na pomoč ter nam pomagali duševno in finančno. Dohodkov smo imeli \$724.85, stroški pa znašajo nad \$300, preostanek je torej nad \$400, česar seveda nismo pričakovali. Zahvalni dan 1924 nam bo ostal v trajnem spominu. Bratje in sestre društva št. 88, ki ste ostali doma omenjeni dan, ne pozabite sklepa seje. Zamudili ste dvajsetletnico, katere ne bomo praznovali nikoli več.

Brat Viktor Butja je vprašal, že je v dvorani še kdo, ki želi govoriti. Oglasil se ni nihče.

Nastopil je 14 letni član mladinskega oddelka Jakob Ambrožič in zaigral krasen komad na violinu. Res, da se je malo ustrinjal način predstavljanja, kar je zaznamovalo zdravstvo. Bratje in sestre društva št. 88, ki ste ostali doma omenjeni dan, ne pozabite sklepa seje. Zamudili ste dvajsetletnico, katere ne bomo praznovali nikoli več.

Predsednik je nášnál, da prične šesta točka sporeda, igra "Dnevnik". Povedal je imena igralcev in občinstvo je srlo predstavo. Reči moram, da ni šlo kot pravilno moralno, za kar se pač vzroki. Na željo odbora za veselico sem vzel na svojo roko, da predimno malo igro. Po sreči sem lahko dobil igralce, vse iz članstva društva št. 88 ip so zmožnost zadel vloge, ki so jih igralci tudi z veseljem sprejeli. V "Dnevniku" je predstavljena ljubezen med mladimi ljudmi. Bilo je treba par fantov, katere pa je bilo vendar težko dobiti; vpraša; in prosil sem jih nebo za zastopanje. Menda se boje nežnega spola, radi česar smo morali vzeti vloge le oženjeni "fantje". Težko smo tudi imeli, ker so bili nasprotniki, da se ne predstavi igra, katerim se pa prizadevanje ni posredilo, le povzročili so, da sta dva igralca odpovedala par tednov pred igro. Nadomestiti ju je bilo treba z drugima, kar je bilo težko. Vsak se je bal prevzeti velike vloge, kateri sem moral jaz zadnjo uro prevzeti.

"Kapitan Bregar, Frank Modnik", pravi dopisnik iz Johnstowna, "je imel siguren in vojaški nastop. Predolg prešledki so prevede mučni." Res je to. 252 stavkov že da nekaj mali. Za vlogo nisem bil pripravljen, ker bilo ni časa več kot komaj dobrih štirinajst dni, ker sem nadomestil odpovedance. Drugič pa je tudi vrok, da sem včasih čakal, da poleže smeh občinstva v dvorani. Tudi mladina je povzročala šum, zato sem čakal, da jih kdo opozori k redu. Želel sem pač, da občinstvo kolikor mogoče razume igro.

Poročnik Vesel, Jakob Skerl, je vlogo rešil povoljno, enkrat je bil v zadregi, kar sam prizna. Igral je samo parkrat poprej v malih navzočnosti občinstva in sedaj pa mu je bilo mučno pred toljim občinstvom. Napram mladi soproni, da je bil premalo priljubljen. Že res, to pa je vrok, ker je tudi on oženjen "fant". John Čuk je vlogo doktor Koruna po možnosti rešil. On je tudi novince, igral je sicer parkrat male vloge, ampak zato pa ni bil pripravljen, ker tudi on je v zadnjem času nemestil igralce, ki se je odpovedal. Gospa Korun, Mary Butja je igrala dobro še vselej in tudi sedaj, samo zadovoljna ni bila s tako malo vlogo. Njeni želji bo lahko ustrezeno pri drugi igri. Lucija, varovanka dr. Koruna, gdje Mary Reven je rešila vlogo precej dobro. Ona je res sposmoljela na vloge, kar sem sposmoljela še na igri 27. nov. Več nasprotnic je jo še petalo na ulo, naj bi ne šla, igrat, ko bo moral s oženjenimi dedeti nasopati, a ona je ostala in dobro

slavnosti. Predstavil je brata Andreja Vidriha, gl. podpredsednika S. N. P. J. naj poda nekaj zgodovino o naši dnevi organizaciji. Govor podpredsednika S. N. P. J. je bil ganljiv in zanimiv. Zadele je z razvojem in zavzetkom društvenega življenja med Slovenci, razglobljal takoče, ki so jih imeli ustanovitelji jednot in nasprotstva, ki se vrše med slovenskimi zvezami in jednotami. Občinstvo je sledilo z zanimanjem in burno odobravalo. Dotaknil se je tudi G. K. J. in S. S. P. Z., kakor so nekateri faktorji preprečili z družitvijo. Slika pri dr. Korunu in Bregarju, Aloju Kavčič, je rešil vlogo pravilno. Dan je podelil še let star z očetom v Ameriki, se ne sramuje govoriti materinega jezika.

Po igri je bil ples in prosti čas. Skoda, da je bila dvorana polovico premajhna. Igral je Jersey Ulaga na svojo harmoniko, ki izgleda kakor kak piano. Njegov pomagač je bil iz Carnegie, Pa.; igral je za tri. Godba bi po sklepku seje moral biti iz včes oseb ter prednost bi moral imeti člani društva. Obljubili so nam tudi trije v Pittsburgu, pa jih ni bilo. Godba je bila vseeno precej dobra, saj godca sta napela vse moči, da je bilo občinstvo zadovoljno.

Bilo je mnogo dobrot na veselicu, zlasti so naše kuharice izvrstne napravile golaj in prekajene klobase z kislim zeljem; le škoda, da je prehitro zmanjkovalo.

Društvo je bil brat Jakob Ambrožič, član glavnega bolniškega odseka, nadzornik za vzhodni okraj. V kratkem govoru je omenil ustanovitelji društva društvo Dobri bratje št. 88 v Moon Runu ter razvoj, kako je bilo društvo ustanovljeno in s kolikimi člani ter kako močno je danes društvo zahvaljujem za veliko udeležbo in naklonjenost vsem, ki so nam prisločili na pomoč ter nam pomagali duševno in finančno. Dohodkov smo imeli \$724.85, stroški pa znašajo nad \$300, preostanek je torej nad \$400, česar seveda nismo pričakovali. Zahvalni dan 1924 nam bo ostal v trajnem spominu. Bratje in sestre društva št. 88, ki ste ostali doma omenjeni dan, ne pozabite sklepa seje. Zamudili ste dvajsetletnico, katere ne bomo praznovali nikoli več.

Društvo kakor posamezne člane prosim, da mi oproste, če sem koga izpustil. Bil sem preveč zaposlen. Pozdrav članstvu S. N. P. J. — Frank Modnik.

Chicago, Ill. — S tušnim srečem zaznamjam sorodnikom, znancem in prijateljem, da je umrl mučenški smrti soprog in oče Peter Pretnar. Rojen je bil 15. avgusta 1882 na Jeseniceh 37, kot izkazuje krstni list. V Ameriko je prišel 21. sept. 1913.

Dne 2. dec. ob pol dveh pop. se je ponosrečil pri delu. Stroj ga je potegnil v svoje jeklene krempinge in ga smrtno poškodoval. Leta roka mu je bila popolnoma zmečkana, na glavi nad levim senčem je dobil več smrtnih ran, iz katerih je največ izkravpel, desna roka mu je bila tudi zlomljena ter leva stran hrbe hudo poškodovana. V strašnih boleznih je izdrhnih 5. dec. ob eni pop.

Ljubi soprog in oče nas je zapatil, gorie smo občutili tudi mi ostali. Bil je član društva Slavjanka št. 1 S. N. P. J., katero ga je spremeno k zadnjemu počitku in pokopalu dostočno. V zadnji posmrtni je društvo darovalo lamen venec, za kar izrekam največji hvalo in ravnotak društva Zarja, ki se je tudi udeležilo pogreba in darovalo venec. Za vence in udeležbo pri pogrebu se dalje zahvaljujem družinam Renar, Zidar, Novak, Volk, Sedlar, Prosen, Ivanček, Pogačnik, Triler ter najlepšo hvalo za darovani venec in pomoč v strašnih urah naši domači ge. in g. John Andlovec, ki sta še največ pomagala v moji nesreči. Hvala vsem za udeležbo pogreba, zlasti ge. Sardač, ki mi še vedno pomaga ter me tolači v neznenem stališču. Ljubemu soprogu pa želim, da spi mirno, dokler ne pridemo na njim. — Marija Pretnar, soprona, Mary, hči.

Prvi jugoslovanski hidroplani — Dne 25. nov. se je vrnil poletni polet prvega jugoslovanskega hidroplana, ki je bil po Michelovem sistemu izdelan v novosadski tovarni letal "Ikarius". Hidroplani je krmilil znani pilot, upokojeni fregatni kapitan Dimitar Konjović, ki je letal približno uro v višini 300 metrov. Z paratom ni bil popolnoma izveden, nekatere nebitne izpomembne komande vojnega mornarice je v tem varni "Ikarus" naročila vedno Kevilo hidroplanom.

Umirovilje zagrebških vodilnih profesorjev. — Iz Beograda poročajo: Povodom umirovljenja profesorjev na zagrebški vseučilišču se v vladni krogu naglaša, da so bile izvršene te pokojitve na podlagi uradniške zakona, po katerem ne more

Austrijski kredit si je nekaj opomogel.

NEARNAVA ŽELEZNIČARSKE STAVKE JE POVIŠALA PRO- RACUN ZA \$2,000,000.

Narodile v industriji so neredita.

Dunaj, Avstrijska republika.— Skavka na avstrijskih železnicah je končala s kompromisom. Ta stavka ni bila prav nič več tujezemski kapitalistom, ker so se zeli, da posojeni denar za gospodarsko vzpostavitev Avstrije ne nosil pogojenih obresti. "Kaj je tretje treba bilo?" so vzklicili tujezemski kapitalisti o štraži, ki so mislili, da bodo avstrijski železničarji v interesu mednarodnega kapitalizma še naprej posredovali in vršili delo. Stavka je bila tukaj in treba jo je bilo izdelati, kajti čimdalj je trajala stavka, toliko bolj so v nevarnost uhaljali posojeni milioni. In tako so železničarji dobili šest odstotkov povišanja mezde. Železnic v Avstriji so v državni upravi, država jih namreč upravlja v interesu tujezemskih kapitalistov, ki so posodili denar. To povišanje mezde avstrijskim železničarjem povišuje avstrijski proračun za leto 1925 za dva milijona dolarjev. Da se ta deficit pokrije, bodo dne prvega januarja prihodnjega leta povisane voznine za potnike. Povišanje voznine spravine na devetdeset odstotkov predvojne mere. Tujezemski kapitalisti ne bodo izgubili nič.

Skozi poletje sta tremalni industrija v trgovina. Ko je pa bil njen kompromis, je prišlo malo izboljšanja v industriji in trgovini, ki pa ni bogekaj krepko. Narodna banka je takoj v novembra znila obrestno mero za posojila od 5% na 13 odstotkov. Od tega časa se pričele popuščati tudi druge banke, kar je oživelio iskrično življeno v industriji in trgovini. Tujezemski kapitalisti so ta proces pozavalo in ko so prišli do prepričanja, da je nevarnost manila, da industrijsko in trgovsko življeno prihaja počasi k sebi, so se pričeli tudi drenjati, da bodo deležni blagoslova, prihajajočega edenčljenja industrije in trgovine v podobi profitov.

Razmere v industriji so seveda različne, kot so različne industrije. Kovinska industrija prav težko rije zaradi konkurense. Živilna industrija se je oživila do petdeset odstotkov, industrija za izdelovanje posode in drugih izdelkov iz kovin, pa komaj do štirideset odstotkov. Aluminijeva industrija prav dobro občutila nemško konkurenco na tujezemskih trgih. Depresija pa vladala v elektrotehničnih industrijah.

Tekstilna industrija je bolj miriva kot lani, ampak poslovni ljudje, ki iščejo povsod profite, smatrajo, da je položaj tudi v tej industriji ugoden.

Mednarodni kapitalisti so že vedeli, kaj delajo, ko niso dovolili, da se Nemčija in Avstrijska republika združita v skupno državo. Kolikor bolj so narodi pocenjeni, toliko bolj gre v lepo klasičenje za mednarodne kapitaliste.

SOMPERSOVO TRUPLO ODPELJANO V NEW YORK

(Nadaljevanje s prve strani.)

Zanjo vojne. Za krsto je korakal izvrševalni odbor A. F. of L., naša so vrstne delgacije nebrojnih delavskih organizacij, zveznih departementov, framazonskih lož, Odd Fellows, Elks in drugih družev, katerih član je bil pokojnik. Njihovo poslanstvo je poslalo federacijo. Delavska organizacija na Kubi in Portoriku so tudi posebej zastopniki.

Predsednik povečanega obrambnega odbora je John Barry, ječarski delavec v Bostonu, podpredsednik je plesarski delavec Michael Flaherty. On je tudi član bostonske strokovne centralne. Blagajnik je Aldino Feliciani, stavec, in rudar Emilio Coda je tajnik. Naslov odbora je: 256 Hanover Street, Boston. Poštna adresa je: Box 93, Hanover Street Station, Boston, Mass.

MUSCLE SHOALS DOBE PRVATNI BIENSKI INTERESI

Washington, D. C. — Senat se je izrekel, da je naklonjen privatenemu obratu pri Muscle Shoalsu. Ta izraz pomeni poraz za Smithov dodatni predlog k Underwoodovi predlogu, po katerem bi veljalo, da se v predlogu vse določbe, ki se nanašajo na oddajo tega izredno važnega projekta v način privatnem interesom.

Herriot zopet dobil zaupnico.

Pariz, 17. dec. — Francoska zbornica je včeraj dala vladu novo zaupnico s 347 proti 196 glasovom v zadevi amnestije za politične grešnike. Tekom vročne debate o amnestiji so nekateri bivši ministri izpovedali, da je vladu med vojno podkupila nasprotna časopis, katere je le mogla, da niso pisali proti vojni.

NAZMANILO.

Leontina Townsite, Minn. — Pozivljam članice društva "Slovenske ženske društva" na predstavitev Ameriške delavske federacije, kjer se je ustavljeno. V množici je bilo mnogo zamork z očoci v narodju. Večaki so dvignili krsto z voza in se sedeli v zborovalno sobo, kjer bila položena na oder. Nato je sledila procesija okoli krste, ki je trajala šest ur.

Ob desetičih zvečer je bilo Gomperzovo truplo odpeljano z družnim vlakom proti New Yorku.

ZANIMANJE ZA SACCO-VANZETTJEVO AFERO NARASČA.

Delavstvo jo parno nasleduje.

Boston, Mass. — Sacco-Vanzettjev obrambni odbor je prejel vzpodbujalna pisma od vseh strani, med katerimi sta bili pismi Eugen V. Debs in Jim Larkina, zastopnika irskih transportnih delavcev. Za Debsa je pisal njegov brat Theodore, ki pravi, da je Gene prepričan, da sta italijanska delava nedolžna in štiri omreženja, ki zaslužita podporo vseh ljudi, ki so zavrnili zločine. Debs smatra italijanska delava za zvesta sodruga, ki nesobično služita svojemu delavskemu razredu.

Jim Larkin je brzojavil iz Dublina: "Sodruži! Tukaj zahtevajo vse, ki verjamejo v pravico, da vse store svojo dolžnost v Sacco-Vanzettjevi zadeli. Mooney in drugi sodrugi morajo biti izpuščeni. Krivica storjena enemu, je krivica storjena vsem."

Lokalna organizacija United Mine Workers of America v Johnston City, Ill., je vposala rezolucijo, v kateri krepko obsoja, da sta bila delavca obsojena na podlagi krivega pričanja. Tej rezoluciji je bil priložen ček za petdeset dolarjev. Ta denar so dali rudarji, ki so si rečili življeno zgodaj spomlad, ko je nastala nesreča v rudniku in sta dva rudarja postalata žrtev nesreč.

Obrambni odbor so pričeli zdaj podpirati tudi organizirani delavci v Bostonu, ki niso italijanske narodnosti. Zglasili so se prostovoljci, ki pobirajo prispevke v obrambni sklad. Krojaški delavec, organiziran v Amalgamated Clothing Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Druge delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolarjev. Drugi delavske organizacije, ki so poslale v tem tednu podporo, so: Štev. 89 International Ladies Garment Workers' Union, štev. 179, Cigar Makers' Union, Lokalna organizacija U. M. W. of A. v Shirkvillu, Ind., centralna organizacija krmzarjev v St. Paulu, Minn., štev. 1, Jewelry Workers' Union in New Yorku, so poslali ček za pet sto dolar

Arkadij Averčenko:

Zlikovca.

Orožnik je zbudil speciellega o-krajnega komisarja s poročilom, da so kmetje pravkar pripeljali dva jetnika k zasišanju: Savelija Šestobajtarja in še enega neznanca, ki se pa stanovitno obotavlja povesti svoje ime.

Prineseno poročilo občinskega urada je pisalo: da sta menda dva hudo delna postala kriva prestopka dobrokazenskega zakonika o telesni in življenski varnosti . . .

Nekoliko bolj spodaj je pripovedoval pisar že v bolj človeškem jeketu, kakor mu je bil kijun ustvarjen, da sta se vedlo obtoženca pod vsako kritiko: Tako na primer je vdrl Šestobajtar v poslopje Židovskega zakupnika Salmana, vseprek pretepel in premetal, ranił zakupnikovo ženo z držajem ponve za pečerko in odtrgal njenemu sinu uho; ko so ga prepeljali na občinski urad, je nabil starost, dalje izbil orožniku dva zoba in koncem koncev skušal njemu — pisaru — poškodovati sprednjie ude . . .

Odtrgano uho in orožnikovi zobe so ležali zaviti v umazani, s krovjo premočeni cunji zraven potročila o Šestobajtarjevih hudo delnih dejanjih.

Kar se tiče drugega zločinka, so ga zasačili na zeljnku, pri čemer se ni mogel izkazati; pri prisilni telesni preiskavi so - privleklji na dan bombo, snop letakov in ponarejeno rdečo brado.

Buhvostov je prebral poročilo do konca, zapiskal skozi zobe, se podrgjal po bradi in zamrmral:

"Sodrga . . ."

Trenutek je bilo docela nemogoče uganiti z njegovega obraza, komu je bil namenjen pridek "sodrga"; ali kmetom, ki so ga zbudili iz spanja, ali Šestobajtarju, ki je odtrgal zakupnikove mu sinu uho, ali skrivnostnemu neznanemu, ki se je potikal po zeljnikih . . .

Komisar Buhvostov je odpri vrata in zaklical:

"Pripeljati po vrsti!"

V sobo je stopil človek visoke postave, črnih las, v kratkem ovčjem kožnku z majhnimi, zarezanimi kalmiškimi očmi. Stopil je čisto pred mizo, se ustavil in trdovratno upril oči v levi, počeni konec škornja.

Komisar je odločen stopil k njemu, energično sunil glavo pod brado nazaj in rekel z nagrbančnim čelom:

"Lepa svetka! . . . Ej ti . . . Šestobajtar, ti! Ti bi se po pravici ne smel pisati Šestobajtar, am-pak . . ."

Buhvostov je pravzaprav nameval povediti nekaj zelo dovitnega, kar bi se prvič ponorevalo iz imena Šestobajtar, drugič bi pa vsebovalo grajo za njegov prestopek, namesto tega je pa čisto nepričakovano pristavil, ko mu ni hodelo priti nič pametnega na misel:

". . . ampak — psoglavec!" Nato je prešel v svoj uradni ton:

"Ti si torej obdolžen, da si v zakupnikovem stanovanju vso podri, da si utrgal uho zakupnikovemu sinu, pretepel starost in izbil orožniku dva zoba. Ali je to res?"

Otoženec je pogledal komisarja od spodaj gor in odgovoril:

"Da, res je."

"Ali sté sploh kdaj aličali kaj takega?" je vzliknil Buhvostov in plosknil z rokami. "Sedaj pa mož se prizna! Kaj ti je pa zakupnik sploh napravil?"

Vprašani je še enkrat pazljivo premotril komisarja in odgovoril brez zadrege:

"Jaz vsakega Žida nasekam, ki mi pride v roke."

"Zakaj!"

"Prvič so oni mučili našega Zvezdeljca, drugič pa nimajo nobenega spoštovanja pred gospodo. V glavnem jih nabijem predvsem zaradi pomanjkanja spoštovanja . . ."

"Hm . . ." je napravil komisar. "Ampak vseeno nimaš niti najmanj pravice kar tako napadati mirene ljudi!"

"Kako ne! Pravim: Le potrpi-te, pravim, potepuh, saj vas da prej ali slej gospod gubernator vse enega za drugim pobesi, in kaj mi odgovori na to mož zakupnik? Eh, pravi, beži, kaj pa je meni? Saj si ga lahko za tri rublje kupim!"

"Tako je rekel!"

"Kakor sem rekel! Čakaj, pravim, prijatelj, če pridejo ivoje žaljive besede na nesa komisarju! In on, psoglavec! — Ta se zareži in pravi: Če stane vaš gubernator tri rublje, potem si lahko kupim celega komisarja za petdeset kopejk. A, pravim, ta-

Komisar je nehoti prashil v glasen smeh.

"In potem si fantu kar na lepem odtrgal uho!"

"Kar na lepem! Kot se spodobi! Tako sem si rekel: Če ti žališ mojo gosposko, ali nimam potem jaz pravico, pa jo imam! Kar na lepem!"

meteorski najdenški pa nam pričajo, da so se moralni vsi odkrušiti in razpršiti od skupnega močnega železnega meteorja, ki je puhiel naravnost v središče arizonskega žekna, vdrl njegovo kotlino in dvignil krožni okop.

Tako se je posrečilo geologom dognati tudi na zemlji učinek svetovnega izstrelka — in meteorska teorija luninega lica je črpala iz tega odkritja nove moči in življenga.

Mrtva lunina obla beži skozi brezbrežni prostor. Mirijade drobnih svetovnih teles plešejo po njem kot roji mušic v soparnem poletnem večeru. Nič se ne gane na kamenitem luninem truplu. Prsi tega odumrilega sveta ne dihajo več in se ne ponevno gorska silemena. Po njem se ne pretaka niti kapljica krvitekočine, ki bi mu vedno znova prerajala in pomlajala bitje. V njegovi notranosti ne polje več gorko svetako srce, ki se časih v ognjenem utripu spomni svoje mladost.

Tako beži dalje ogromni svetovni mrlič, slega igraca meteorjev, ki butajo in tolčajo ob mrtno skorjo, kot da bi zabiljali zadnje željne v njegovo krsto.

Meni pa se dozdeva, da nam je meteor v Arizoni pokazal na popolnoma drugega mrliča — ubil je meteorsko teorijo samo.

Dovoli, da povabim tudi tebe na njen pogreb!

Magnetična teorija luna.

Nebelški begunec, ki je pri "Hudičevi soteski" zadel ob zemeljsko skorjo, je vzbudil kako utemeljene dvome o varnosti našega zražnega oklepja. Če zemeljsko ozračje ni moglo zadostno ublažiti niti njegovega razmeroma slabotnega sunka, koliko manj bi bilo zmožno parirati siloviti udar onih meteorjev-orjakov, ki so ustvarili lunine okopne planjave in ki bi bili morali v še večjem številu pasti na toli mogočnejšo zemljo.

Nebeški utrinski visoki kot hiša, da še večji — obširni kot gore, — in še ogromnejši — celi mali svetovi so morali v pradavnimi treččiti ob zemljo. Toda nikjer ne najde sledu o kraterjih, ki so jih zbulili v njeno skorjo.

"Kdo ve, kedsaj se je vrnila na zemlji ta strel-ska slavost gigantov?" si misliš sam pri sebi.

"Morda pred milijonletji, — ali že preje — in preje. Voda in zrak, toploota in veter so tekoma stotisočletij že izravnali in zabrisali na zemlji vsako sled meteorske kanonade, na luni pa, ki je brez zraka in vode, je ostal veselčni prostor nedotknjen do današnjega dne."

Tekko krvico bi s temi besedami prizadejal geologom. — Kje da sta menjila v pradavninah zemlja in morje, kje je tedaj tekla iz zemeljskih ran ognjena lava, kod in kedaj se je delila zemlja v mraz in sneg svojih ledensih dob, kolikokrat se ji je zgubanila skorja v kamenite gorske gube, vse to razumejo čitati geologi iz knjige, ki se imenuje zemeljska skorja in koje popisani listi so njene posamezne plasti. Brez skrbi jim lahko zaupam, da ne bi bili zgrešili učinka tako ogromnih nebelških izstrelkov, pa naj so bili izstreljeni kedarkoli v zemeljski preteklosti.

Toli duhovita in prikupna meteorska teorija se ob pogledu v zemeljsko preteklost razblini v nič.

Navede pa si segel sam od sebe po ključavnici in ključu, ki bova z njima odklenila tajnost luninega lica: preteklost zemlje in izprememb, ki se vršijo na nji valed vpliva in zraka.

Če bi moglo seti človeško oko tja daleč do prve mladosti naše zemlje, ko se ji je pravkar shladila površina in delila s trdo skorjo, morebiti bi se tedaj namah razrešila samaobsebi lunina uganka. Morebiti je bila prvočrna zemeljska odelja tudi vaa pokrita z okopnimi planjavami, posejana s krožnimi pogorji in izjedena od neštetih kraterjev. Cela zemlja bi se pred milijonletji nudiла pogled opazovale kot ogromen posnetek onih pokrajini, ki jih na luni še danes opazujemo — morebiti?

"Hahaha! Ej, ti . . . bedak! Ti se pa že ne obotavljai dolgo, no! Ampak sliši, občinski urad piše še, da si preobrnili celo hišo! Zakaj si pa udaril zakupnikovo ženo s ponivnim držajem!"

"Ker je tičela vsakovsine o-pombe, blagorodje. O vaši soprogi. Tako, kar se tiče krepostnega življenga . . ."

"A, tako . . ." se je precej klošlo smehljai komisar. "Dobro. O tem se bova pa pomenila z zakupnikovo ženo. Edino, kar je slabega, je pa to, da si natepel starost in izbil orožniku zobe. Ali je bilo tega res tako treba . . ."

"Čakaj, čakaj . . . ne razumem dragi moj, komu si to rekel!"

"I, zakupnik!"

"Ampak, kaj pa ima to z bombami opraviti?"

"Z bombami nima to nič opraviti."

"Ampak, kaj mi pa venomer govoriš o nekem zakupniku? Kje si dobil bombo, bi rad vedel!"

"Nobena nisem vzel, veleblagorodje . . . Kaj pa naj ž njo . . . saj mi ni treba nobenega tujega posestva . . ."

Komisar je postal rdeč kot škrlat.

"I, kdo pa si ti, sakrament ven-dar!"

"Saj pravim — pri Čugrejevu sem v službi . . . Trideset kopejk moras plačati, pravilo! Kako-o-o? Trideset kopejk!! Kje pa je to napisano, da je treba za gnilo se no plačati trideset kopejk?! Potem se je pa začelo . . ."

"Kaj se je začelo?"

"Kaj pa pričakujete od pijane človeka, blagorodje?! Kaj pa meniška par po-novenih škornjev? Moji so vseprek raztrgani . . ."

"Dobro, zaradi mene . . . Zato, ker si navrhana buča! Ti bom dal par mojih, ki sem jih nosil šele dva meseca. Torej ti si ji kar gladko primazal s ponovo!"

"I, no, zakaj pa ne? Jaz jih kar zasolim . . . Drugače ne opraviš z zaledo!"

Komisar je stopil iz pisarne v spalnico in se čez nekaj trenutkov vrnil s škornji.

"Na," je rekel, "jih lahko vzameš. Zdaj pa pojdi, prijatelj. Bog s tabo!"

"Blagorodje! Mogoče bi imeli še kakšno staro suknjo?"

"Dosti, dosti . . . le pojdi ven-dar! Le ne preveč. — Alo, Par-fien, izpusti ga . . . lahko gre . . . Pa pripelj drugega. Zdravo, Šestobajtar! Torej, velika zverina!"

Komisar je pohrkal po svojih žepih in privlekel na dan polubrlja.

"Na, da se malo pokrepča . . ."

"Prav lepa hvala! Potem bi vas pa rad prosil blagorodje! Kaj pa meniška par po-novenih škornjev že ne bo napravil!"

"Nak, prijatelj, tako se mi že ne bo izmikal! Misliš, da se boš tu lahko delal . . . in se napravil neumnega . . ."

"Neumen sem pa tudi bili! Ali sicer potrga pameten človek majhnuš Židku kar tako na lepem učesa! Nak, samo v pijanosti . . ."

Komisar je hipoma skočil po-konec, planil na tuje, ga zgrabil vrat in zavpil:

"Ti . . . ti . . . kako se pišeš ti . . .?"

"Jaz? Savelij mi je ime. Hlapec pri Čugrejevu . . . Savelij Šestobajtar."

Komisar je pahnil Savelja od sebe in rjevec planil v predstobo.

"Ali je že šel? Sta ga spustili, falota!"

Savelj je pa debelo pogledal, stresci glavo in rekel obrnjen proti vladarjevi sliki v zlatem okviru:

"Zdaj pa imaš tukaj . . . Če človek ne pije, gre vse dobro; kar hitro se pa malo naprijem, potem stanem dobro volje in izrjem enemu učesa drugemu zobe . . . Če bo šlo tako naprej, Šestobajtar, potem jih veliko kmalu ne bo imelo več nes . . . Ampak, kako naj zdaj pravzaprav napravimo. Šestobajtar . . . ? Ali res ni tu nobenega izhoda . . . ? Tristo hudič . . . ?"

Pred komisarjem je stal čokat, uporen možkar s staro, razcefrano popotno čepico v roki in je poslušal s povešnimi očmi.

"O vaši obri pač ne bo treba veliko govoriti: lidit, melinit, nitroglicerin in prižigalnica, kaj-ne!"

Nato je pa prešel komisar v drug ton in suho vprašal z ostro upravnim pogledom neznanca v oči:

"Pomagač . . .?"

"Ne," je odgovoril tuje mirno in tihu.

"Ej, seveda, sem si takoj misliš! Torej, gospod prekučuh, ko ste getovo tam eden od rdečkarjev, potem se bova pa malo peljal v okrožno mesto, a!?"

"Saj od taim prihajam . . ."

"Tako, tako. Kakšen veter vas je pa priphidal v Linjuhinja zeljnice, če smem vprašati?"

"Jaz nimam nič opraviti z zeljnikom. Jaz sem se peljal proti Borinu, blagorodje!"

"Seveda! Tako, da so vas stanusta in pisar in kmetje kratko-malo pomotoma obdelovali . . . ? Ubože . . . !"

"Ta vrag me je zapletel sem . . ."

"Kaj boste vse povedali! Prvič slišim, da je ta gospod tudi stranec! Na umore in na smrtni udarje vas je seveda tudi na nagovorjal!"